

Foto: Anna Eriksson

JHF

Foto: Anna Eriksson, Skalbodarnas fäbod, Skärvången

Föreningen
Lämsland Härjedalen
Fäbodkultur och Utmarksbruk

<https://fabod.nu>

Jörgen Tyrebo, ordf JHF
2026-10-20

JHF

JHF är en regional förening för Jämtland Härjedalen.

Är en del av nationella fäbodförbundet FSF,
(Förbundet Svensk Fäbodkultur och utmarksbruk)

JHF har ca 100 medlemmar

*”En ideell förening öppen för alla som vill stödja
och verka för föreningens ändamål.”*

Ändamål och syften

Föreningens huvudsakliga ändamål är att:

- vara en samlande röst för våra medlemmar med gemensamma intressen och kunskaper
- verka för fäbodbruk och utmarksbete som näringsverksamhet
- verka genom nätverksbyggande
- bevara, utveckla och främja det levande och immateriella kulturarvet knutet till fäbodkultur, aktivt fäbodbruk samt övrigt utmarksbruk i skog och fjäll
- verka för att främja fäbodbrukets kulturhistoria, byggnadskultur, biologiskt kulturarv och tillhörande immateriella värden samt traditionella resursrättigheter mm

Foto: Jörgen Tyrebo

Grundläggande åtgärder för utveckling av jordbruksföretagande

- Förändringar av skattesystemet

för att understödja småskaligt jordbruk/familjejordbruk.

Jfr villkoren i Österrike vilket bejaktar småskalig praktisk verksamhet på gårdar inklusive diversifiering.

Noteras idag en negativ särhantering av jordbruket i skattesystemet. Exempel: Jordbruk beviljas idag inte regional nedsättning av arbetsavgifter.

- Se över stödvillkoren för fäbodbruket.

Stöden har generellt halkat efter de sista 20 åren. Det erfordras en helhetsbild av stödmöjligheter som också tar hänsyn till tröskelvärden och begränsningar. Exempelvis har Länsstyrelsen i Jämtland har inlett en begränsning av fäbodåtaganden till 25 de för närvarande gällande i Klövsjö socken.

- **Utforma stödsystem** som inte är för detaljerade och som bejaktar produktion och inte låser i arealer i passiv skötsel, betesputsning, inlånade djur mm.

Grundläggande åtgärder för utveckling av jordbruksföretagande, forts

- Anpassa stödsystemet för att också ge fäbodbrukare med utmarksbete bättre möjligheter. Exempelvis får inte fäbodbrukare inräkna fäodbetesareal som underlag för kompensationsbidrag.
- Inventering och kartläggning av betesresurerna på utmark. Jfr arbetsmodell och befintliga kunskaper i Norge.
- Det behövs ett bättre regelverk för utmarksbete/skogsbete.
- Möjliggör etablering av fler slakterier, även småskaliga. Alternativt att subventionera slakterikostnaderna för mindre brukare.
- Förbättra investeringsstöden. Upp till 40% är en alltför låg nivå. Förbättra möjligheterna och gör det också möjligt att bevilja investeringsstöd beräknat med egen arbetsinsats. Det ger bättre möjligheter för småskaliga företagare att starta upp och växa in i branschen.
- Inrätta enklare regler för investeringsstöd att söka för att bygga och underhålla raststugor och ladugård på fäbod i gott skick.
- Resurser för att hjälpa till med stödansökningar.

Grundläggande åtgärder för utveckling av jordbruksföretagande, forts

- Beakta arbetsmiljösituationen. Återinför subventionerad avbytarverksamhet.
- Ökade insatser och resurser för att ta fram grundkunskap om särskilda kvalitetsfaktorer som följer av utmarksbete. Exempelvis goda fettsyror "omega 3".
- Inrätta möjligheter för reguljär gymnasieutbildning och vuxenutbildning fäbodbruk och praktisk livsmedelsförädling på fäbod. Utvecklingsfråga för Torsta och en särskild kulturangelägenhet för Jämtland Härjedalen. Denna verksamhet finns redan igång i Norge.
- Klargör villkoren för tillgång till fäbodar och betesmarker även på statliga marker i Jämtland Härjedalen. Det är regelmässigt områden som historiskt burit ett större antal fäbodar, men där länsstyrelsen idag ifrågasätter och begränsar, bland annat genom skärpta arrendevillkor.
- Verka för att Jordbruksverket blir aktivt delaktigt i programrådet för traditionell kunskap. Det berör i Jämtland Härjedalen såväl rennäring, fäbodbruk och fjälljordbruk i övrigt. Mycket viktigt att SJV tar del av detta och implementerar detta viktiga kunskapsområde i sin ordinarie verksamhet.

Grundläggande åtgärder för utveckling av jordbruksföretagande, forts

- Dokumentera det historiska fäbodbrukets utbredning och markanvändning.
- Verka för att klargöra förhållandet mellan näringarna: Utmarksbete, fäoddbete och renbete.
- Transportbidrag för varor inom lantbruket. Långa avstånd måste kompenseras.
- Underlätta nyetableringar och återupptag av äldre gårdar (tex generationsskiften), genom bankräntor till låga, fasta nivåer
- Minska osäkerheten genom bättre villkor med lånegarantier för maskiner, utrustning och jordbruksfastigheter.
- Utveckla det statliga disktriktveterinärsystemet.
- Utveckla möjligheterna och tydliggör ansvaret för kommuner och regioner att agera för jordbruket. Regionerna har idag ett tilldelat regional utvecklingsansvar, men ges idag inte möjlighet att agera inom jordbrukssektorn. Kommunerna har ett planmonopol och huvudansvar för markanvändningen, men har inte något ansvar för den lokala livsmedelsförsörjningen förutom de kommunala kärnverksamheterna.

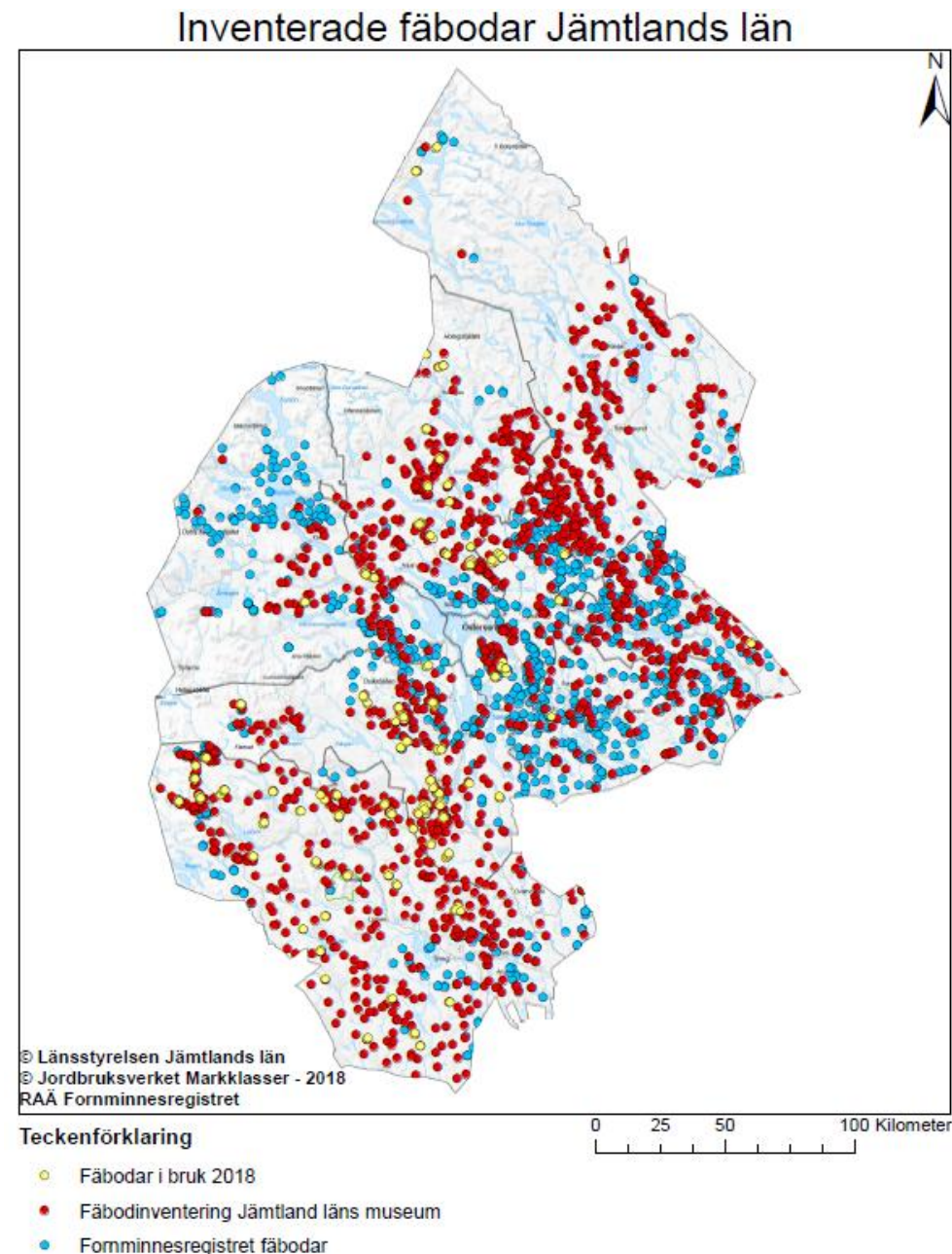
Antal fäbodbrukare i länet, landet

I länet var det 90 företagare 2025 som beviljats fäbodstöd från Jordbruksverket i Jämtland Härjedalen, enligt Länsstyrelsen.

- Av dessa är det ca 10 fäbodbrukare som mjölkar kor på fäboden, de flesta har i dag utmarksbete på och runt fäboden.
- 5 av dessa 10 förädlar mjölken till ost mm på fäboden.
- Sökt areal är totalt ca 9 000 ha

I hela landet beräknas det vara ca 30 fäbodor med mjölkproduktion.

2017 var det ca 50 st, minskar snabbt...

Tack för att ni lyssnade!
Frågor?

JHFs hemsida:
<https://fabod.nu/>

Foto: Jörgen Tyrebo

